הלכה · משנה תורה · מפרשים · חידושי רבי עקיבא איגר · ספר זמנים

חידושי רבי עקיבא איגר על משנה תורה, הלכות חמץ ומצה

רבי עקיבא איגר

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי רבי עקיבא איגר על משנה תורה, הלכות חמץ ומצה

רבי עקיבא איגר

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-רבי-עקיבא-איגר-על-משנה-תורה-הלכות-חמץ-ומצה/
הקובץ נוצר ב־18 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ג 4
הלכה ה 4
הלכה י 4
פרק ב 4
הלכה י 4
הלכה יא 4
הלכה יג 4
פרק ג 5
הלכה ח 5
פרק ו 5
הלכה ב 5
הלכה ה 6
הלכה ז 6
פרק ז 6
הלכה ח 6
פרק ח 6
הלכה ו 6

פרק א

הלכה ג

ברמב"ם אינו לוקה משום ל"י ול"י אא"כ קנה חמץ (נעה"ג) עי' תשובת רשב"א סי' קע"ח.

ברמב"ם או חמצו (נעה"ג) עי' בדברי רבינו פי"ב הט"ז מהלכות מעה"ק.

הלכה ה

בלח"מ ור"י דל"ל הך טעמא דדשיל"מ אפשר דס"ל וכו' (נעה"ג) והרמב"ן במלחמות כתב דר"י ס"ל דדבר שיל"מ יש לו ביטול.

הלכה י

בלח"מ ד"ה והאוכל בשעה ו' וכו' והאי דנקט אוכל אפשר דהה"ד נהנה (נעה"ג) עי' במ"ל פ"ה ה"ה מהלכות יסודי התורה בד"ה לה"ה שם וכו' במ"ש הרב המגי' שם.

פרק ב

הלכה י

בהה"מ וכ' הרא"ה ז"ל שהטעם וכו' וכן עיקר (נעה"ג) הגאון מוה' מנוח ז"ל בפירושו להרמב"ם כתב דהכי מסתבר כדברי הרמב"ם דהא ודאי לא הוי ספיקא דרבנן אלא ספיקא דאורייתא דהא בפתא הוא דאתייליד ספיקא אם חמץ הוא אם מצה ופתא הא הוי איסור דאורייתא והלכך אזלינן לחומרא וצריך אפי' בדיקה עכ"ל.

במל"מ א"ה ועי' בכנה"ג וכו' וסי' ת"ט ס"ו (נעה"ג) ועי' במל"מ פ"ד סוף ה"א מהלכות בכורות.

הלכה יא

במל"מ ד"ה וכן ב' בתים וכו' ולא יכולתי להלום דברי מרן (נעה"ג) כבר הקשה כן בד"מ.

הלכה יג

במל"מ וא"ת אפילו אם לא ביטל למה צריך בדיקה (נעה"ג) כך הקשה בד"מ סי' תל"ט. ותירץ ד' הספקות אינם אלא ענין א' שמא אין כאן חמץ שהכניס העכבר די"ל שאכלה או שהוציאה עי"ש.

פרק ג

הלכה ח

בראב"ד דז' ימים כתיב (נעה"ג) עי' בתי"ט פסחים פ"ה מ"ד ד"ה חייב דהוציא כן מלשון רש"י והרע"ב שם.

במל"מ וע' בדברי [הרב] המחבר בהלכות מלוה ולוה (נעה"ג) פ"ד הי"ד באמצע דבריו בענין המתחיל כ' בהגהות מרדכי.

פרק ו

הלכה ב

בלח"מ: [כתב] הה"מ אבל כשכרכן בסיב וכו'. וי"ל דמרור אע"ג דכרכן מותר (נעה"ג) לכאורה הי' נראה בפשוטו לפמ"ש רבינו פ"ג ה"ה מהלכות שאר אבות הטומאה הכורך כזית בשר נבלות עוף טהור בחזרת וכיוצא בה ובלעה אע"פ שלא נגע בגרונו הר"ז טמא כרכו בסיב ובלעו הר"ז טהור וכתב הכ"מ שם דהטעם דמב"מ איננו חוצץ והובא במל"מ פי' מהלכות מא"ס א"כ ה"נ דוקא בסיב (אינו חייב) (אינו יוצא) אבל במרור דהוא מין אוכל אמרינן מב"מ אינו חוצץ. ושמעתי מפי בני הרב הגדול מוה' שלמה נ"י דבר נחמד לתרץ קושי' תוס' סוכה רפ"ג דלמ"ל קרא דאינו יוצא בטבל תיפוק לי' דהוי מצוה הבא בעבירה עי"ש והיינו עפ"י דברי הלח"מ דכאן א"כ י"ל דאיצטרך קרא להיכא דכרך הכזית טבל במרור ואכלו דלגבי איסור טבל דאין שייכות למרור בזה הוי חציצה ולא עבר עליו [לפ"מ דמחדש המל"מ פי"ד מהמ"א דגם לענין איסור אמרינן כרך בסיב דלא עבר] ומ"מ ידי מצוה יצא כיון דמעין המצוה הוא אינו חוצץ ודפ"ח ואולם לפ"ז יקשה מההיא דאמרינן קידושין ל"ח, דאקריב עומר והדר אכיל והא יכלו לקיים מצות מצה לאכול חדש ע"י כריכת מרור - וצ"ל דמ"מ אסור מדרבנן ע"י כריכת סיב והא דאיתא בירושלמי והובא בתוס' שם להקשות דליתי עשה דמצה ולדחי ל"ת דחדש אף דאפשר לקיים שניהם לאכול ע"י כריכת מרור. י"ל דבאמת קושי' הירושלמי דעכ"פ הו"ל לאכול ע"י כריכת מרור דאף דאסור מדרבנן והעמידו דבריהם במקום מצוה היינו דעשו כשל תורה וכמו דאמרינן בשופר דאין עולין באילן ויו"ט עשה ול"ת הוא ואין עשה דוחה ל"ת ועשה היינו דעשו שבות דעליית אילן כמו מלאכה אבל הכא לו יהא דאסור ע"י כריכת [סיב] הוא כמו איסור דאורייתא מ"מ הי' הדין דעשה דוחה ל"ת.

הלכה ה

בלח"מ ולא ממעטינן מהאי קרא ודבר נכון הוא (נעה"ג) כבר זכר סברא זו הרמב"ן במלחמות ודחה אותה וע' במג"א סי' תנ"ה.

בא"ד לכך אני אומר דאין כוונת היש מי שכתב אלא לפרש דברי הברייתא (נעה"ג) להרב הלח"מ הי' הגירסא בהה"מ וראיתי מ"ש שא"י במצה שנילושה ביין שמן ודבש וכן הי' הגירסא לפני הראנ"ח (ח"ב סי' ע"ד) מש"ה הוצרך לדחוקי. אבל לפי גירסתינו הנילושה במי פירות וכמו שהגי' הראנ"ח שם א"כ הדברים כפשטן.

הלכה ז

בלח"מ והשתא צ"ל לדעתו ז"ל דמה שאמרו בגמרא בפ' כ"ש האוכל נבלה ביה"כ (נעה"ג) דברים אלו הם כספר חתום ולא אאמין אם יצאו דברים אלו מפה קדוש הלח"מ ז"ל דהרי הך דינא דברייתא דאוכל נבלה ביה"כ פטור היינו הך דר' שמעון דמיני' אמרינן ולמדינן דר"ש לית ליה איסור כולל והגמרא מדמי זה דמש"ה לר"ש גם בטבל חמץ אינו לוקה משום חמץ.

פרק ז

הלכה ח

במל"מ: א"ה וע' בדברי וכו' מ"ש ע"ד הר"ן בזה (נעה"ג) וע' בשלטי הגבורים על המרדכי פ' החולץ אות ב'.

פרק ח

הלכה ו

ברמב"ם ואח"כ כורך מצה ומרור (נעה"ג) עי' בתשו' שער אפרים סי' נ"ד מ"ש בזה בארוכה.